

Підсумки/

Система електронних платежів Національного банку України та діяльність банків України на ринку платіжних карток у 2013 році

System of Electronic Payments of the National Bank of Ukraine and activities of banks of Ukraine on the payment card market in 2013

I. КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ РОБОТИ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ (СЕП) ЗА 2013 РІК

Система електронних платежів Національного банку України (надалі – СЕП) є державною системою міжбанківських розрахунків, що забезпечує здійснення переказів коштів через кореспондентські та інші рахунки учасників СЕП, відкриті в Національному банку України.

Національний банк України є платіжною організацією та розрахунковим банком для СЕП.

Ця система забезпечує здійснення 95% міжбанківських переказів у національній валюті в межах України, тоді як через кореспондентські рахунки, що відкриті банками в інших банках, виконується 5% таких переказів (див. графік 1).

Станом на 1 січня 2014 року учасниками СЕП були 423 установи, з яких:

- 180 – банки України;
- 178 – філії банків України;
- 28 – органи Державної казначейської служби України;
- 37 – установи Національного банку України (див. графік 2).

У 2013 році учасниками СЕП здійснено 347 611 тис. початкових платежів та надіслано електронних розрахункових повідомлень на суму 12 685 354 млн. грн., що на 4% більше за кількістю і на 8% за сумою, ніж у 2012 році (див. таблицю 1).

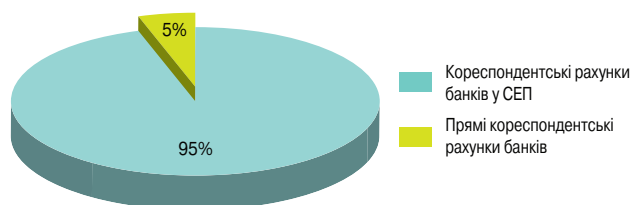
У 2013 році 99.7% від загальної кількості платежів було виконано учасниками СЕП у файловому режимі, за яким між списанням коштів з рахунку учасника СЕП (платника) та зарахуванням коштів на рахунок учасника СЕП (отримувача) є певний проміжок часу (від 20 хвилин до 1 години). Решту 0.3% від загальної кількості платежів було виконано в режимі реального часу, за яким списання коштів із рахунку платника та їх зарахування на рахунок учасника СЕП (отримувача) виконується майже одночасно (частки секунди).

Протягом 2013 року щомісяця через СЕП здійснювалося платежів:

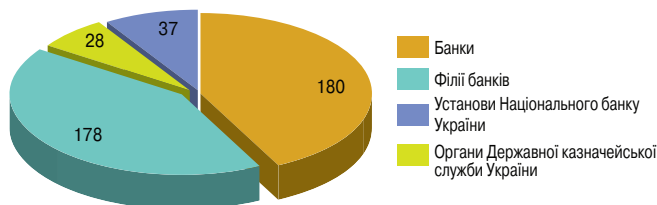
- у файловому режимі – від 25 085 тис. (січень) до 32 659 тис. (липень) – див. графік 3;
- у режимі реального часу – від 61 тис. (січень) до 130 тис. (грудень) – див. графік 4.

Найбільше у СЕП оброблено початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень, які надійшли від банків України, – 323 686 тис. шт. (93.12% від загальної кількості) – див. графік 5. Із яких 213 635 тис. шт. (66%) – від банків I групи (див. таблицю 2). Від Державної казначейської служби надійшло та оброблено 23 591 тис. документів

Графік 1. Обсяги міжбанківських переказів у гривні за прямими кореспондентськими рахунками банків та через СЕП за 2013 рік



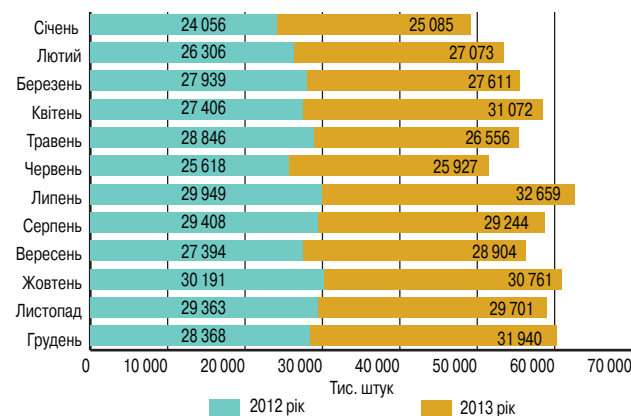
Графік 2. Учасники СЕП станом на 01.01.2014 р.



(6.78% від загальної кількості), від інших учасників СЕП – 334 тис. документів (0.1% від загальної кількості).

Частка початкових платежів за сумою платежу до 1 тис. грн. у 2013 році становила 64% від їх загальної кількості, а сума цих трансакцій – лише 1% від загальної суми здійснених через СЕП початкових платежів за цей період (див. графік 6).

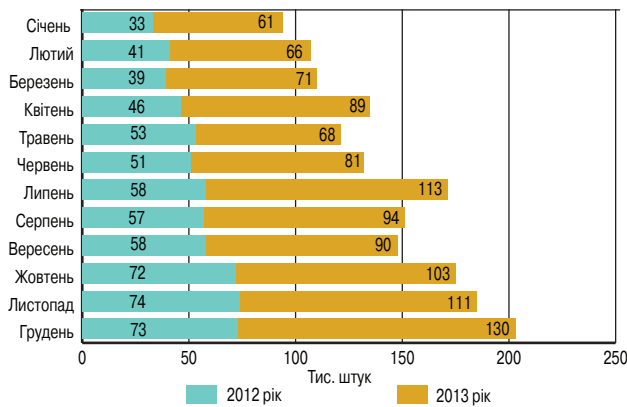
Графік 3. Завантаженість СЕП за кількістю початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень, виконаних у файловому режимі



Таблиця 1. Завантаженість СЕП за режимами функціонування

Режим функціонування СЕП	Кількість початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень (тис. шт.)		Відхилення (+, -)		Сума початкових платежів (млн. грн.)		Відхилення (+, -)	
	2012 р.	2013 р.	Тис. шт.	%	2012 р.	2013 р.	Млн. грн.	%
Файловий	332 977	344 807	+11 830	+4	9 086 242	9 161 456	+75 214	+1
Реального часу	638	1 062	+424	+66	2 636 846	3 523 898	+887 052	+34
Електронні розрахункові повідомлення	1 884	1 742	-142	-8	0	0	0	0
Усього	335 499	347 611	+12 112	+4	11 723 088	12 685 354	+962 266	+8

Графік 4. Завантаженість СЕП за кількістю початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень, виконаних у режимі реального часу

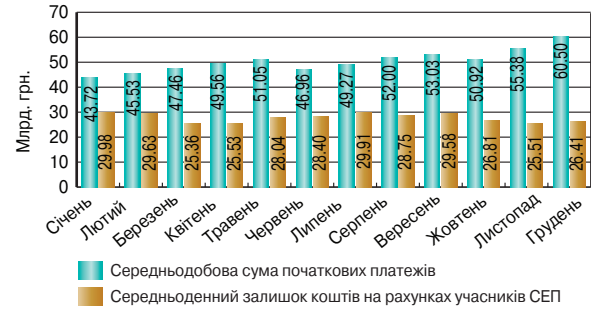


Графік 5. Завантаженість СЕП за кількістю початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень учасників СЕП у двох режимах функціонування в 2013 році



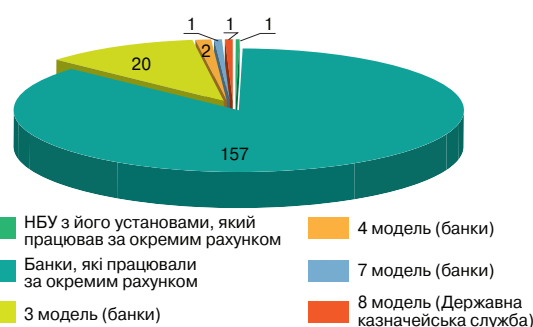
Середньоденний залишок коштів за рахунками учасників СЕП упродовж 2013 року коливався від 25.36 млрд. грн. (березень) до 29.98 млрд. грн. (січень) і становив 27.82 млрд. грн. (див. графік 7).

Графік 7. Середньодобові показники в СЕП за 2013 рік



січня 2014 року 24 юридичні особи – учасники СЕП (13% від їх загальної кількості) працювали в СЕП за однією з моделей обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку, а решта – 158 юридичних осіб (87% від загальної їх кількості) працювали за окремим кореспондентським рахунком (див. графік 8).

Графік 8. Розподіл юридичних осіб – учасників СЕП, що працювали за моделями обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку та окремим рахунком станом на 01.01.2014 р. (штук)



Серед 24 юридичних осіб – учасників СЕП, що працювали за моделями, третю модель, яка передбачає використання внутрішньобанківської міжфілійної платіжної системи, обрали 20 банків, четверту модель – 2 банки, сьому модель – 1 банк. Державна казначейська служба працювала за восьмою моделлю обслуговування консолідованого рахунку. При цьому найбільшу кількість платежів у 2013 році виконано банками, які працювали за третьою моделлю (див. таблицю 3).

Таблиця 2. Розподіл початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень, виконаних банками у 2013 році, в розрізі груп банків за активами

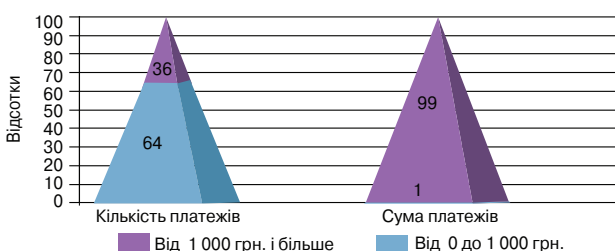
Групи банків	Кількість банків у групі	Початкові платежі та електронні розрахункові повідомлення			
		Кількість (тис. шт.)	Відсоток від "усього"	Сума (млн. грн.)	Відсоток від "усього"
I	15	213 635	66	5 407 455	55
II	20	41 571	13	1 575 330	16
III	25	25 137	8	1 207 034	12
IV	119	43 343	13	1 611 954	17
Усього	179*	323 686	100	9 801 773	100

*Без урахування даних по ПАТ "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках", який отримав статус банку з вересня 2013 року.

Середньодобовий коефіцієнт обігу коштів за рахунками учасників системи становив 1.81. У середньому за день у 2013 році в СЕП оброблялося 1.39 млн. початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень на суму 50.54 млрд. гривень.

Для здійснення розрахунків юридичні особи – учасники СЕП самостійно визначають режим своєї роботи: за моделлю обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку чи за окремим кореспондентським рахунком. Станом на 1

Графік 6. Початкові платежі в СЕП за 2013 рік



Таблиця 3. Завантаженість СЕП за моделями обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку та окремим кореспондентським рахунком

Моделі обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку	Кількість учасників СЕП (юридичних осіб)	Платежі в розрізі моделей обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку			
		Кількість початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень		Сума початкових платежів	
		Тис. шт.	%	Млн. грн.	%
3 модель	20	161 434	46	2 706 684	21
4 модель	2	31 402	9	882 328	7
7 модель	1	4 234	1	135 178	1
8 модель	1	23 591	7	2 156 818	17
Самостійно	158	126 950	37	6 804 346	54
Разом	182	347 611*	100	12 685 354	100

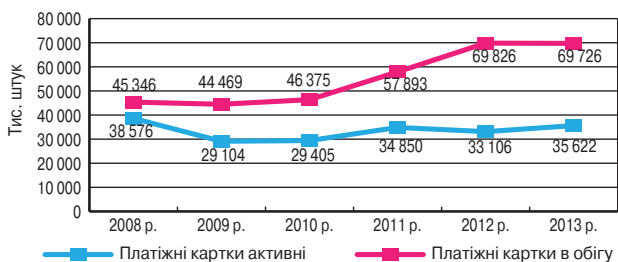
*У тому числі 1 742 тисячі електронних розрахункових повідомлень.

У 2013 році, як і в попередні роки, Національним банком України створено необхідні умови для задоволення потреб учасників СЕП у переказі коштів і гарантовано високий рівень безпеки та надійності проведення міжбанківських переказів у національній валюті через цю систему.

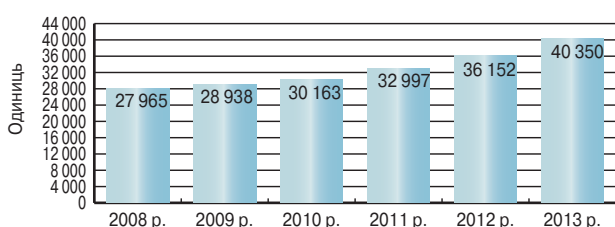
Графік 9. Кількість держателів платіжних карток і банків – членів карткових платіжних систем у 2008–2013 рр.



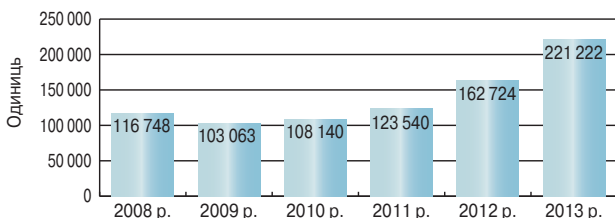
Графік 10. Динаміка кількості емітованих карток у 2008–2013 рр.



Графік 11. Динаміка кількості встановлених банкоматів у 2008–2013 рр.



Графік 12. Динаміка кількості встановлених платіжних терміналів у 2008–2013 рр.



II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ УКРАЇНИ НА РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК ЗА 2013 РІК

З даними статистичної звітності, наданої банками Національному банку України, станом на 1 січня 2014 року кількість банків – членів карткових платіжних систем становила 143 (80% від загальної кількості), що обслуговували майже 49 млн. клієнтів¹ банків (див. графік 9).

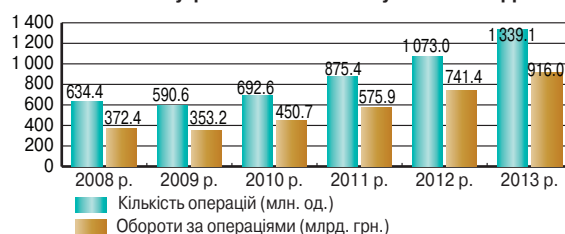
Загальна кількість платіжних карток, термін дії яких не закінчився, станом на 1 січня 2014 року становила понад 69 726 тис. шт., з них кількість платіжних карток, за якими була здійснена хоча б одна операція за останні три місяці, у 2013 році збільшилася на 2 515 тис. шт. (7.6%) і становила 35 622 тис. шт. (див. графік 10).

За 2013 рік кількість:

– банкоматів, що обслуговували держателів платіжних карток збільшилася на 4 198 од. (11.6%) і становила 40 350 од. (див. графік 11), а кількість платіжних терміналів збільшилася на 58 498 од. (35.9%) і становила 221 222 од., із них:

¹ Загальна кількість клієнтів за даними, наданими банками України (одна особа може бути клієнтом кількох банків).

Графік 13. Динаміка кількості і суми операцій з платіжними картками, емітованими українськими банками у 2008–2013 рр.



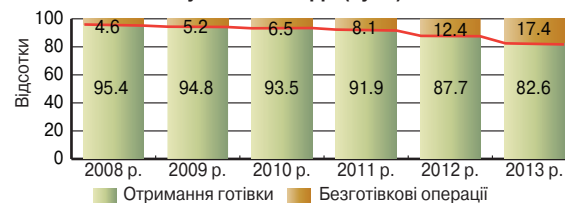
– торговельних – збільшилася на 58 367 од. (43.6%) – до 192 331 од.,

– банківських – збільшилася на 131 од. (0.5%) – до 28 891 од. (див. графік 12).

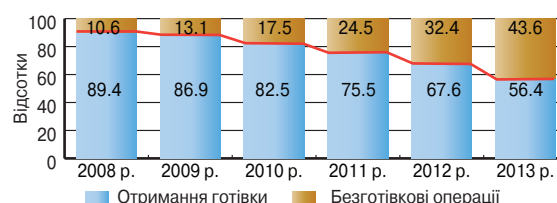
Кількість підприємств торгівлі та сфери послуг за 2013 рік, в яких встановлено торговельні платіжні термінали, збільшилася на 4 514 од. (3.8%) і становила 122 303 од.

Операції, здійснені у 2013 році із застосуванням платіжних карток, порівняно з 2012 роком характеризувалися такими показниками.

Графік 14. Частка безготівкових платежів та готівкових операцій у загальному обсязі операцій із використанням платіжних карток у 2008–2013 рр. (сума)



Графік 15. Частка безготівкових платежів та готівкових операцій у загальному обсязі операцій із використанням платіжних карток у 2008–2013 рр. (кількість)



Обсяги операцій, що були здійснені в Україні з використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, зросли майже на 175 млрд. грн. (23.5%) і становили понад 916 млрд. грн. (див. графік 13).

Кількість операцій із використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, збільшилася на 266 млн. (24.8%) – від майже 1 073 млн. до 1 339 млн.

Обсяг операцій з отримання готівки (див. графік 14) збільшився на 107 млрд. грн. (16.5%) і становив майже 757 млрд. грн. (82.6% від загальної суми операцій за платіжними картками), а безготівкових платежів – майже на 68 млрд. грн. (73.8%) і становив понад 159 млрд. грн. (17.4% від загальної суми операцій за платіжними картками).

Кількість операцій з отримання готівки (див. графік 15) збільшилась на 30 млн. операцій (4.2%) і становила понад 755 млн. операцій (56.4% від загальної кількості операцій за платіжними картками). Кількість безготівкових платежів зросла на 236 млн. операцій (67.9%) і становила майже 584 млн. (43.6% від загальної кількості операцій за платіжними картками).

Матеріал підготовлено Генеральним департаментом інформаційних технологій та платіжних систем Національного банку України.